Nota van toelichting

Kerkrade, 12 mei 2026

Nummer: 26TI028

Behorend bij ontwerpbesluit nummer: 26Rb035

Commissie: 9 juni 2026

Aangeboden door: College van burgemeester en wethouders,

- Burgemeester P. Dassen-Housen

Onderwerp

Zienswijze op de begroting 2027 voor de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Zuid-Limburg

Beslispunten

1. een positieve zienswijze af te geven op de ontwerpbegroting 2027 en de meerjarenraming 2028–2030 aan het dagelijks bestuur van de Veiligheidsregio Zuid-Limburg;

2. kennis te nemen van het dashboard ontwerpbegroting 2027 van de Veiligheidsregio Zuid-Limburg;

3. kennis te nemen van de jaarrekening 2025 van de Veiligheidsregio Zuid-Limburg.

Samenvatting

Gemeente Kerkrade neemt deel aan verschillende gemeenschappelijke regelingen. Dit zijn publiekrechtelijke samenwerkingsverbanden. Deze regelingen zijn wettelijk verplicht om hun ontwerpbegroting naar de deelnemende gemeenteraden te sturen. De raden krijgen vervolgens de mogelijkheid om een zienswijze op deze begroting te geven.

Deze nota ondersteunt de kaderstellende rol van de raad. Het doel is om uw raad in staat te stellen een weloverwogen zienswijze te formuleren op de begroting van de Veiligheidsregio Zuid-Limburg

Aanleiding

Voor de uitvoering van gemeentelijke taken kan een gemeente kiezen voor een publiekrechtelijke samenwerking. Daarbij wordt een zelfstandige organisatie opgericht die taken uitvoert voor meerdere gemeenten. Dit gebeurt op basis van een gemeenschappelijke regeling. Zo'n organisatie noemen we een GR (gemeenschappelijke regeling) of Verbonden Partij.

Wanneer bevoegdheden aan een GR worden overgedragen, komt het gemeentebestuur meer op afstand te staan en heeft het minder directe invloed dan bij taken die de gemeente zelf uitvoert.

Om toch grip te houden op de GR'en, maakt de gemeenteraad gebruik van de planning- en controlcyclus (P&C cyclus). De raad moet inzicht hebben in de financiën van de Verbonden Partij om hierop toezicht te kunnen houden. De Verbonden Partij is verplicht om:

- Uiterlijk 30 april de kadernota voor het komende jaar ter kennisname aan de raad te sturen. Deze nota beschrijft de beleidsmatige en financiële uitgangspunten.

- Uiterlijk 30 april de voorlopige jaarrekening van het afgelopen jaar toe te sturen, gevolgd door de definitieve jaarrekening uiterlijk 15 juli. Deze jaarrekening laat zien wat er het voorgaande jaar beleidsmatig en financieel is gebeurd. Ten aanzien hiervan kan de raad geen zienswijze indienen.

- Uiterlijk 12 weken voordat de ontwerpbegroting aan het Algemeen Bestuur van de gemeenschappelijke regeling wordt aangeboden deze toe te sturen aan de gemeenteraden. De raad mag hierop een zienswijze indienen en zo wensen of bedenkingen meegeven. De gemeenteraad kan de begroting echter niet goedkeuren of tegenhouden.

De begroting is voor de gemeenteraad een belangrijk middel om kaders te stellen. Volgens de Wet gemeenschappelijke regelingen moet de ontwerpbegroting minimaal 12 weken voordat het Algemeen Bestuur (AB) de begroting behandelt, aan de raden worden toegestuurd. In deze periode kunnen de raden hun zienswijzen indienen bij het Dagelijks Bestuur (DB). Het DB moet vóór de besluitvorming door het AB schriftelijk en gemotiveerd reageren op alle ingediende zienswijzen. Vervolgens stelt het AB de begroting vast. Binnen twee weken na vaststelling, maar uiterlijk 15 september, moet de begroting worden toegestuurd aan Gedeputeerde Staten. De uitvoering van de activiteiten ligt volledig bij de Verbonden Partij; hierop kan geen zienswijze worden ingediend.

In deze toelichting ligt de begroting van de Veiligheidsregio Zuid-Limburg voor. Eerst worden de strategische ontwikkelingen beschreven die van invloed zijn op de uitvoering van de kerntaken. Daarna volgen de beleidsaanpassingen en nieuwe ontwikkelingen met financiële gevolgen voor de begroting. Dit betreft onder meer de effecten van CAO wijzigingen, indexeringen en beleid dat al is vastgesteld. Tot slot wordt ingegaan op het totaalbeeld van de meerjarenraming 2028–2030, jaarschijf 2027, het totale begrotingsbedrag van de GR en de gevolgen hiervan voor onze gemeente.

Historie

GR'en sturen ieder jaar hun ontwerpbegroting en meerjarenraming naar de deelnemende gemeenten. De meest recente behandeling van de ontwerpbegrotingen en meerjarenramingen van de GR'en heeft plaatsgevonden in 2025:

1. Gezamenlijke commissie 12 juni 2025, behandeling ontwerpbegrotingen 2026 (link);

2. Raadsvergadering 2 juli 2025, afgeven GR-zienswijzen ontwerpbegroting 2026 (link).

Vorig jaar heeft de raad van de gemeente Kerkrade een "neutrale" zienswijze afgegeven ten aanzien van de conceptbegroting 2026 van de VRZL.

Voorstel

In deze nota van toelichting ligt voor de begroting 2027 en de jaarrekening 2025 van Veiligheidsregio Zuid-Limburg (hierna: VRZL.) De VRZL is een gemeenschappelijk regeling van de 16 gemeenten in Zuid-Limburg en één van de 25 veiligheidsregio's in Nederland. De VRZL is een hulpverleningsorganisatie en een netwerkorganisatie in één, die werkzaamheden uitvoert op het gebied van crisisbeheersing/rampenbestrijding en brandweerzorg.

ontwerpbegroting VRZL 2027

De voorliggende ontwerpbegroting betreft de laatste binnen het door de VRZL vastgestelde Meerjarenbeleidsplan 2024 tot en met 2027. De begroting van 2026 is het uitgangspunt geweest voor het opstellen van de ontwerpbegroting 2027, met dien verstand dat er – zoals gebruikelijk – een indexering voor lonen en prijzen plaats heeft gevonden. De ontwerpbegroting 2027 van de VRZL kent geen noemenswaardige beleidsmatige wijzigingen die afwijken van het voornoemde Meerjarenbeleidsplan of de begroting 2026. De Raad van de gemeente Kerkrade heeft destijds ingestemd met de inhoud van dit meerjarenbeleidsplan.

De VRZL loopt op grote lijnen op koers bij het verwezenlijken van de in voornoemd meerjarenbeleidsplan opgenomen doelstellingen. Men gaat er van uit dat nog lopende zaken in 2027 worden gerealiseerd.

Ook in 2027 gaat men inspelen op de onvoorziene werkelijkheid ten opzichte van het meerjarenbeleidsplan. Onderwerpen als Maatschappelijke Weerbaarheid, Operationele continuïteit en noodcommunicatie speelden in het verleden nog geen rol van betekenis, maar hebben zowel de VRZL als de deelnemende gemeenten in 2025 en 2026 flink bezig gehouden. Ten tijde van het schrijven van voorliggende ontwerpbegroting is de VRZL met de deelnemende gemeenten volop in gesprek over de inrichting en opzet van coördinatiepunten en noodsteunpunten en hoe men dat naadloos op elkaar moet laten gaan aansluiten. Dat zal ook in 2027 een thema zijn waar de VRZL en de deelnemende gemeenten met elkaar stappen in moeten blijven zetten.

In 2026 kende de VRZL een korting op de Brede Doeluitkering Rampenbestrijding (BDUR) van 10%. De daarmee gepaard gaande opgave (ongeveer € 1 miljoen bezuinigen) heeft de VRZL in de eigen begroting opgevangen. Dit deels door de inzet van incidentele middelen, maar ook deels door taken te faseren en uit te stellen. Deze bezuiniging heeft -conform bestuurlijke opdracht- niet geleid tot een verhoging van de gemeentelijke bijdragen.

Vanaf 2027 zouden er weer aanvullende middelen beschikbaar komen (volgens het toenmalige kabinet Schoof) zodat de VRZL het toekomstgericht verder professionaliseren van het vak crisisbeheersing in de breedte van haar organisatie kan blijven vormgeven.

Voorstel inhoud zienswijze op ontwerpbegroting 2027

Daarnaast wordt de raad in de gelegenheid gesteld om een gemotiveerde zienswijze te geven op de ontwerpbegroting 2027 en de meerjarenraming 2028–2030 van de VRZL. Deze zienswijze wordt aangeboden aan het dagelijks bestuur, zodat deze kan worden meegenomen in de definitieve besluitvorming door het Algemeen Bestuur van de VRZL op 10 juli aanstaande.

De voorliggende ontwerpbegroting betreft de laatste binnen het door de VRZL vastgestelde Meerjarenbeleidsplan 2024 tot en met 2027. Deze ontwerpbegroting kent geen noemenswaardige beleidsmatige wijzigingen die afwijken van de begroting 2026 of voornoemd Meerjarenbeleidsplan (waar de Raad van de gemeente Kerkrade destijds mee heeft ingestemd.)

Er is weliswaar sprake van een toename van de gemeentelijke bijdrage, maar deze is hoofdzakelijk het gevolg van autonome ontwikkelingen (o.a. stijgingen van prijzen en Cao-lonen), waar de VRZL weinig tot geen invloed op heeft. Geconstateerd wordt dat deze toename al fors wordt geremd door de vorig jaar door de VRZL ingevoerde structurele bezuinigingsmaatregelen, waarmee men destijds heeft laten zien de door de gemeente geuite zorgen over het aankomende “ravijnjaar” serieus te nemen.

Gelet op het voorgaande wordt voorgesteld om een positieve zienswijze af te geven op de ontwerpbegroting 2027.

Jaarverslag en Jaarrekening 2025

De VRZL heeft in 2025 alle taken uitgevoerd waar men normaliter voor aan de lat staat. Zo zijn maar liefst 4768 brandweeralarmeringen en 19 GRIP-incidenten afgehandeld en ongeveer 2000 adviezen en inspecties in het kader van brandveiligheid afgegeven

In 2025 is ook een dagopleiding tot brandweermedewerker gestart. Hiervoor was een enorme belangstelling en inmiddels heeft dit al geleid tot 12 nieuwe gediplomeerde brandweermedewerkers.

Het jaar 2025 stond verder in het teken van ontwikkeling en versterking. De VRZL verwelkomde het onderdeel GHOR (Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio**,** voorheen onderdeel van GGD Zuid-Limburg) als volwaardig onderdeel van de organisatie.

Er is achter de schermen gewerkt aan grote, soms complexe projecten die essentieel zijn voor de toekomstbestendigheid van de VRZL. Denk daarbij aan de overgang naar één digitale werkomgeving, de verdere inrichting van de bedrijfsvoering en investeringen in kazernes, werkplekken en materieel.

Ook heeft de VRZL nadrukkelijk bekeken hoe haar organisatie 72 uur operationeel kan blijven als vitale voorzieningen uitvallen, heeft men – samen met de deelnemende gemeenten en overige partners – bijgedragen aan een weerbare regio met initiatieven als de Zuidlimburgveilig-app en aandacht voor persoonlijke en maatschappelijke voorbereiding op crises.

De VRZL heeft over 2025 een positief resultaat gegenereerd van € 2.498.000,-. Inmiddels heeft het AB van de VRZL beslist omtrent de bestemming van dit resultaat. Besloten is om uit het nog te bestemmen resultaat 2025 een dotatie te doen aan de algemene reserve VRZL ten bedrage van € 521.000. Dit om de niet al te sterke reservepositie van de VRZL te verbeteren.

Na deze dotatie aan de algemene reserve resteert een positief resultaat van € 1.977.000. Het AB van de VRZL heeft besloten om dit bedrag aan deelnemende gemeenten te restitueren.

Kanttekening

1.1. *De op basis van de conceptbegroting 2027 van de VRZL geraamde gemeentelijke bijdrage is groter dan hetgeen daarvoor staat opgenomen in de meerjarenraming 2027 van de gemeente Kerkrade.*
Zie voor een toelichting onderstaand onderdeel “Financiën” en het “Dashboard” (bijlage 8). Deze financiële consequenties zijn echter het gevolg van indexeringen c.q. autonome ontwikkelingen. Daarnaast zijn deze financiële consequenties al getemperd door de structurele bezuiniging van 3% die de VRZL vanaf dit jaar heeft doorgevoerd.

1.2. *Gemeenten krijgen de komende jaren landelijk te maken met een korting op het gemeentefonds.*
Daardoor moet ook de gemeente Kerkrade zoeken naar noodzakelijke bezuinigingen. In de zienswijzen op de ontwerpbegrotingen 2025 en 2026 is de gemeenschappelijke regelingen al gevraagd om – als verlengd lokaal bestuur – hun verantwoordelijkheid te nemen binnen deze krappe financiële kaders. Ook in de huidige zienswijzenbrieven over de begrotingen 2027 van alle gemeenschappelijke regelingen is een uniforme passage opgenomen. Hierin wordt opnieuw gevraagd om noodzakelijke bezuinigingen door te voeren, zowel in de bedrijfsvoering als, waar nodig, in de kerntaken van de organisatie.

1.3 *De door de VRZL geboden termijn voor het indienen van een zienswijze wringt met het gemeentelijk proces dat doorlopen moet worden.*
Ondanks dat de VRZL de begroting 2027 tijdig voorafgaand haar vergadering van het Algemeen Bestuur van 10 juli aanstaande heeft aangeboden, bestaat er enige frictie met het interne proces dat de gemeente Kerkrade in dit dossier moet doorlopen. De gezamenlijke behandeling inzake de begroting van alle GR-en vindt immers plaats tijdens de raadsvergadering van 1 juli aanstaande en de door de VRZL geboden zienswijzetermijn eindigt na 26 juni aanstaande. Mits in de vergadering van de gezamenlijke raadscommissie van 9 juni aanstaande wordt besloten om deze kwestie als akkoordstuk naar de raad door te geleiden, kan dit probleem worden ondervangen door de VRZL al na de commissievergadering in kennis te stellen van de door de raad

voorgenomen beslispunten. Dit betreft een werkwijze die in het verleden al meermaals is ingezet om vergelijkbare problemen op te lossen.

Financiën

Algemeen

Gemeenten krijgen de komende jaren landelijk te maken met een korting op het gemeentefonds. Met name voor de periode na 2027 zijn de vooruitzichten nog onzeker. Daardoor staat ook de gemeente Kerkrade voor een grote financiële opgave.

Het ravijnjaar is opgeschoven van 2026 naar 2028. In samenspraak met uw raad is reeds een aantal maatregelen genomen om de meerjarige begrotingstekorten vanaf 2028 deels terug te dringen tot meer behapbare proporties.

Dit in de veronderstelling dat het Rijk gemeenten toch nog tegemoet zal (moeten) komen gelet op de maatschappelijke effecten van verdere gemeentelijke bezuinigingen.

In de zienswijzen op de ontwerpbegrotingen 2025 en 2026 zijn de gemeenschappelijke regelingen al gevraagd om – als verlengd lokaal bestuur – hun verantwoordelijkheid te nemen binnen deze krappe financiële kaders. De komende periode blijft echter financieel onzeker en er blijft sprake van steeds nieuwe ontwikkelingen, zowel internationaal, nationaal als lokaal die elk hun impact kunnen hebben. Het valt niet uit te sluiten dat er aanvullende maatregelen genomen moeten worden om de meerjarenbegroting volledig sluitend te krijgen.

Ook in de huidige zienswijzenbrieven ten aanzien van de begrotingen 2027 van alle gemeenschappelijke regelingen is derhalve een uniforme passage opgenomen. Hierin worden de gemeenschappelijke regelingen opnieuw gevraagd om noodzakelijke bezuinigingen door te voeren, zowel in de bedrijfsvoering als, waar nodig, in de kerntaken van de organisatie.

Ontwerpbegroting VRZL 2027

In de gemeentelijke meerjarenraming is voor 2027 een bedrag ter grootte van € 4.312.200,- opgenomen ten behoeve van het onderwerp crisisbeheersing en rampenbestrijding. De daadwerkelijke te maken kosten voor 2027 worden geraamd op € 4.440.006,-. Deze daadwerkelijke kosten worden met name bepaald door de gemeentelijk bijdrage aan de begroting van de VRZL voor 2027. Deze bijdrage bedraagt op grond van de ontwerpbegroting € 4.370.506,. Indien deze begroting door het AB van de VRZL wordt vastgesteld, ontstaat voor 2027 een tekort van € 87.806,- tussen het door de gemeente geraamde bedrag en de daadwerkelijk te maken kosten ten behoeve van dit onderwerp. Dit tekort dient betrokken te worden bij de vaststelling van de gemeentelijke begroting 2026 e.v.

Samengevat heeft de ontwerpbegroting VRZL 2027 met meerjarenraming tot en met 2030 voor de gemeente Kerkrade de volgende financiële consequenties:

Bedragen x €1.000,-

	2027	2028	2029	2030
Gemeentebegroting	4.312	4.474	4.640	4.640
Kosten diverse bijdragen VRZL (voornamelijk reguliere bijdrage aan begroting VRZL)	4.400	4.550	4.717	4.887
Financiële consequenties	-88	-76	-77	-247*

** De toename van de financiële consequenties in 2030 ten opzichte van de jaren 2027 t/m. 2029 is verklaarbaar vanuit het feit dat vorig jaar de gemeentelijke budgetten voor de jaren 2026 tot en met 2029 zijn aangepast conform de financiële consequenties van de begroting VRZL 2026 en van de meerkosten als gevolg van de besluitvorming over het Huisvestingsdossier van de VRZL. Die aanpassing was voor het jaar 2030 nog niet gedaan.*

Jaarbericht en Jaardocument 2025

Zoals reeds vermeld, heeft de VRZL heeft 2025 een positief resultaat gegenereerd van € 2.498.000,-. Bij wijze van resultaatsbestemming gaat € 521.000 naar de algemene reserve van de VRZL. Dit om de niet al te sterke reservepositie van de VRZL te verbeteren.

Het restant van het resultaat van € 1.977.000 wordt, conform de gehanteerde kostenverdeel-systematiek, door de VRZL aan de deelnemende gemeenten gerestitueerd. Dat betekent dat de gemeente Kerkrade een bedrag van ongeveer €143.500,- retour ontvangt.

Maatschappelijke betrokkenheid

De ontwerpbegroting en de zienswijze van onze gemeente kunnen via de gemeentelijke kanalen door belanghebbenden worden ingezien. Dit is de participatietrede Informeren.

Vervolg

De begroting 2027 is in de vergadering van het Dagelijks Bestuur van de VRZL op 3 april jongstleden behandeld. De aanbiedingsbrief is diezelfde datum ontvangen.

Vanaf die datum geldt de wettelijke termijn van 12 weken. De jaarrekening 2025 wordt ter kennisname voorgelegd.

Voordat de begroting wordt vastgesteld, vindt een terugkoppeling plaats. Het Dagelijks Bestuur van de VRZL laat dan schriftelijk en gemotiveerd weten hoe het de zienswijzen beoordeelt en tot welke conclusies dit heeft geleid.

Het Algemeen Bestuur van de VRZL stelt de ontwerpbegroting 2027 vast op 11 juli aanstaande. Uiterlijk twee weken na die vaststelling, maar in ieder geval vóór 15 september, wordt de begroting toegestuurd aan Gedeputeerde Staten.

Evaluatie

In de jaarrekening zal de VRZL verantwoording afleggen over realisatie van de ontwerpbegroting voorgenomen strategische plannen en financiële ontwikkelingen.

Bijlagen

1. Aanbiedingsbrief conceptbegroting 2027 Veiligheidsregio Zuid-Limburg;
2. Conceptbegroting 2027 Veiligheidsregio Zuid-Limburg;
3. Aanbiedingsbrief jaarbericht en jaardocument 2025 Veiligheidsregio Zuid-Limburg;
4. Jaarbericht 2025 Veiligheidsregio Zuid-Limburg;
5. Jaardocument 2025 Veiligheidsregio Zuid-Limburg;
6. Ontwerpbesluit zienswijze begroting 2027 Veiligheidsregio Zuid-Limburg;
7. Concept-zienswijzenbrief voor Veiligheidsregio Zuid-Limburg;
8. Dashboard Veiligheidsregio Zuid-Limburg.